

YLEISOHJE RAHOITUSLASKELMAN LAATIMISESTA

1 JOHDANTO	3
1.1 Yleisohjeen tarkoitus	3
2 RAHOITUSLASKELMAN TAVOITTEET	3
3 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	5
4 RAHOITUSLASKELMAN SISÄLTÖ	6
4.1 Liiketoiminnan rahavirta	6
4.2 Investointien rahavirta	6
4.3 Rahoituksen rahavirta	7
4.4 Rahavarat	7
4.5 Netottaminen	8
4.6 Saadut korot ja osingot, maksetut korot sekä osingot ja muu voitonjako	8
4.7 Ulkomaanrahan määräiset erät	8
4.8 Suojaus	9
4.9 Välittömät verot	9
4.10 Investoinnit ja luovutustulot	9
4.11 Pääomalaina	9
5 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	10
5.1 Laatimisperiaate	10
5.2 Ulkomaisten tytäryritysten rahavirtojen muuntaminen	10
5.3 Osakkuusyritykset	10
5.4 Vähemmistöosuus	11
5.5 Muita konsernitilinpäätöksen erityiseriä	11
6 YRITYSJÄRJESTELYJEN KÄSITTELY	11
6.1 Yleistä	11
6.2 Tytäryritysten ostot ja myynnit	12
6.3 Osakkuusyritykset	12
6.4 Suunnattu anti	12
6.5 Sulautuminen	13
6.6 Jakautuminen	14
6.7 Liiketoimintasiirto	14
6.8 Liiketoimintakauppa	14
7 RAHOITUSLASKELMAN MUOTO	14
7.1 Suora rahoituslaskelma	15
7.1.1 Laatimisperiaate	15
7.1.2 Laskelmamalli	15
7.1.3 Yksittäisten erien oikaiseminen	16
7.2 Epäsuora rahoituslaskelma	17
7.2.1 Laatimisperiaate	17
7.2.2 Laskelmamalli	17
7.2.3 Eräiden erien määrittäminen	18

LIITE 1	
ESIMERKKEJÄ LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTAAN KUULUVIEN ERIEN MÄÄRITTÄMISESTÄ	19
LIITE 2	
ESIMERKKEJÄ INVESTOINTIEN RAHAVIRTAAN KUULUVIEN ERIEN MÄÄRITTÄMISESTÄ	21
LIITE 3	
ESIMERKKEJÄ RAHOITUKSEN RAHAVIRTAAN KUULUVIEN ERIEN MÄÄRITTÄMISESTÄ	22
LIITE 4	
ESIMERKKEJÄ YRITYSJÄJESTELYIHIN LIITTYVIEN ERIEN KÄSITTELYSTÄ	23
LIITE 5	
ESIMERKKI SUORAN JA EPÄSUORAN RAHOITUSLASKELMAN LAATIMISESTA	28
LIITE 6	
ESIMERKKI SUORAN JA EPÄSUORAN KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN LAATIMISESTA	34

1 JOHDANTO

1.1 Yleisohjeen tarkoitus

Tämä kirjanpitolausautakunnan (KILA) antama yleisohje ohjaa kirjanpitolaia (1336/1997, jäljempänä myös KPL), viimeksi muutettuna L:lla 1312/2004, ja kirjanpitoasetuksen (1339/1997, jäljempänä myös KPA), viimeksi muutettu A:lla 1313/2004, rahoituslaskelman laatimista koskevien säännösten soveltamisessa. Tämä yleisohje korvaa KILAn 9.11.1999 antaman yleisohjeen rahoituslaskelman laatimisesta.

Tässä yleisohjeessa on otettu huomioon kirjanpitolaia ja -asetuksen muutoksessa tehdyt täsmennykset liittyen rahoituslaskelmaan. Lisäksi joitakin yleisohjeen kohtia on tarkennettu ottaen huomioon vastaavat IAS 7:n säännökset. Esimerkkinä voidaan mainita lainan nostojen ja takaisinmaksujen netottaminen vain niissä tapauksissa kun laina-aika on alle 3 kuukautta.

Yleisohjeessa on muutettu ja täsmennetty aikaisempaa ohjeistusta mm seuraavilta osin:

- Investointiavustusten ja avustuksilla rahoitettujen investointien hankintamenojen käsittely (luku 4.1, 4.2, 4.5 ja 4.10)
- Rahavarojen määritelmä (luku 4.4)
- Netottaminen (luku 4.5)
- Korkokulujen esittäminen (luku 4.6)
- Ulkomaanrahan määraisten erien käsittely (4.7)
- Suojausinstrumenttien käsittely (luku 4.8)
- Ulkomaisten tytäryritysten rahavirtojen muuntaminen (5.2)
- Yritysjärjestelyjen käsittely (luku 6)

1.2 Rahoituslaskelman laatimisvelvollisuus

Kirjanpitolaia 3 luvun 1 § 1 mom. 3 kohdan mukaisesti tilikaudelta laadittava tilinpäätös sisältää rahoituslaskelman, jossa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Edelleen kirjanpitolaia 3 luvun 1 § 3 mom. säättää, että:

”Kirjanpitovelvollisen on sisällytettävä tilinpäätökseensä 2 mom. 3 kohdassa tarkoitettu rahoituslaskelma, jos:

- 1) kirjanpitovelvollinen on julkinen osakeyhtiö; tai*
- 2) kirjanpitovelvollinen on yksityinen osakeyhtiö tai osuuskunta ja sekä päättyneellä että sitä väättömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi 9 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajoista.”*

Julkinen osakeyhtiö on yhtiö, jonka liikkeeseen laskema arvopaperi voidaan ottaa arvopaperimarkkinalain (581/1996) 1:3 §:ssä tarkoitettun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteeksi.

Yksityistä osakeyhtiötä ja osuuskuntaa koskevat kirjanpitolain (1336/1997) 3:9.2 §:ssä tarkoitettut rajat ovat tätä yleisohjetta annettaessa seuraavat:

- 1) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 euroa;
- 2) taseen loppusumma 3 650 000 euroa;
- 3) palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

Jos kirjanpitovelvollisen tulee laatia konsernitilinpäätös kirjanpitolain säännösten velvoittamana, määräytyy edellä mainittujen rajojen ylittyminen tai alittuminen konsernitilinpäätöksen perusteella (KPL 3:9.3 §).

Kirjanpitoasetuksen 2 luvun 1 §:ssä säädetään rahoituslaskelmasta seuraavaa:

”Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu rahoituslaskelmasta on ilmentävä:

- 1) **liiketoiminnan rahavirta**, joka osoittaa, missä määrin kirjanpitovelvollinen on pystynyt tilikauden aikana liiketoimintansa avulla tuottamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, tuoton maksamiseen oman pääoman sijoittajille, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.
- 2) **Investointien rahavirrat**, jotka osoittavat sen rahavirtojen käytön, jonka kirjanpitovelvollinen on toteuttanut tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä; sekä
- 3) **Rahoituksen rahavirrat**, jotka osoittavat oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Osakeyhtiölaki ja osuuskuntalaki eivät sisällä tarkempia säännöksiä rahoituslaskelman laadinnasta.

1.3 Yleisohjeen lähtökohdat

Rahoituslaskelmalla tarkoitetaan kirjanpitovelvollisen tietyn tilikauden rahavirrat käsittävää laskelmaa, josta käy selville varojen hankinta ja varojen käyttö.

Yleisohjeen lähtökohtana on ohjata kirjanpitovelvollista laatimaan rahoituslaskelma maksuperusteisesti siten, että se kuvaa kirjanpitoasetuksen säännösten mukaisesti liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoja (ns. rahavirtalaskelma).

Koska rahoituslaskelman laatimisperiaatteista ja esittämistavasta ei ole eri yhteisömuotojen erillislainsäädännössä tarkempia säännöksiä ja kirjanpitolaissa ja -asetuksessa annetut säännöt ovat suhteellisen yleisluonteisia, voi kirjanpitovelvollinen perustellusta syystä oikean ja riittävän kuvan niin vaatiessa määrin poiketa tämän yleisohjeen mukaisesta rahoituslaskelmasta. Rahoituslaskelmassa tulee kuitenkin aina esittää kirjanpitoasetuksessa säädetty liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Mainittujen pääryhmien alla olevat erät voidaan tarvittaessa esittää tätä ohjetta yksityiskohtaisemmin tai suppeammin erinä yhdistellen.

Rahoituslaskelmaa laadittaessa voidaan soveltaa hyvään kirjanpitotapaan kuuluvaa olennaisuuden periaatetta, joka tässä yhteydessä tarkoittaa muun muassa sitä, että rahoituslaskelmaerien esittämisessä maksuperusteisina voidaan pitäytyä olennaisiin eriin.

Tämä yleisohje on annettu ensisijaisesti liiketoimintaa harjoittaville osakeyhtiöille ja osuuskunnille. Jos muu kirjanpitovelvollinen laatii rahoituslaskelman, tulee sen noudattaa tämän yleisohjeen säännöksiä soveltuvin osin. Käytetyt käsitteet viittaavat jatkossa erityisesti osakeyhtiöihin.

2 RAHOITUSLASKELMAN TAVOITTEET

Rahoituslaskelman keskeisenä tavoitteena on antaa tilinpäätöksen käyttäjille informaatiota sen arvioimiseksi, miten kirjanpitovelvollinen on aikaansaanut rahavirtaa ja mihin se on käyttänyt kerryttämänsä rahavirran. Rahoituslaskelmalla ei ole itsenäistä asemaa, vaan sitä tulee tarkastella osana tilinpäätöstä. Tilinpäätöksen tulee kokonaisuutena antaa KPL 3:2.1 §:n edellyttämällä tavalla oikeat ja riittävät tiedot (oikea ja riittävä kuva) kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Rahoituslaskelma on käyttökelpoinen myös yritysten välisessä vertailussa, koska laskelmassa eliminoidaan erilaisten arvostus- ja jaksotusratkaisujen vaikutus. Rahoituslaskelman avulla tilinpäätöksen käyttäjä voi arvioida yrityksen taloudellisen tilanteen, erityisesti rahoitusaseman ja rahoitusrakenteen, mm. vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden muutoksia. Sen informaatiota käytetään usein ennakoitaessa yrityksen tulevaisuudessa odotettavissa olevia rahavirtoja.

3 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Rahavirralla tarkoitetaan rahavarojen virtausta yhteisöön ja yhteisöstä tilikauden aikana.

Rahavarat sisältävät käteisvarat ja muut rahavarat

Käteisvarat sisältävät käteisen rahan ja vaadittaessa maksettavat talletukset.

Muut rahavarat kuin käteisvarat ovat lyhytaikaisia, erittäin likvidejä sijoituksia, jotka ovat helposti vaihdettavissa etukäteen tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja joiden arvonmuutosriski on vähäinen.

Liiketoiminta on yrityksen tarkoitusta toteuttavaa jatkuvaa ja suunnitelmallista tuotteiden tai palveluiden tuottamista ja myymistä. Liiketoimintaan luetaan rahoituslaskelmaa laadittaessa myös muu toiminta, jota ei voida pitää investointi- tai rahoitustoimintana.

Investoinnit käsittävät pysyviin vastaaviin luettavien hyödykkeiden ja sijoitusten hankkimisen ja niiden myymisen tai muun luovuttamisen sekä sijoituksista saatavat korko- ja osinkotulot.

Rahoitus käsittää oman pääoman ja vieraan rahoituspääoman lisäykset ja vähennykset sekä omalle pääomalle maksettavat korvaukset ja muun voitonjaon.

4 RAHOITUSLASKELMAN SISÄLTÖ

4.1 Liiketoiminnan rahavirta

Liiketoiminnan rahavirtaan luettavia eriä nimettäessä on lähdetty kirjanpitoasetuksen 1:1 §:n mukaisen kululajikohtaisen tuloslaskelman sekä 1:7 §:n mukaisen taseen nimikkeisiin sisältyvistä eristä. KPA 1:2 §:n mukaista toimintokohtaista tuloslaskelmakaavaa käyttävät yritykset voivat noudattaa näitä periaatteita soveltuvien osin.

Liiketoiminnan rahavirtoja ovat muun muassa:

- tavaroiden ja palveluiden myynnistä saadut maksut
- liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut siltä osin, kuin ne johtuvat liiketoiminnasta. Tällaisia tuottoja ovat mm. rojalteina ja palkkioina saadut tulot ja vakuutuskorvaukset. Liiketoiminnan muihin tuottoihin merkityt myyntivoitot pysyvistä vastaavista kuuluvat kuitenkin investointien rahavirtoihin osana luovuttamisesta saatuja tuloja.
- aineista, tarvikkeista ja tavaroista sekä ulkopuolisista palveluista suoritettut maksut
- henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot sekä kirjanpitoasetuksen 1:1 §:n mukaisessa tuloslaskelmakaavassa henkilöstökulujen ryhmässä esitettävistä henkilösivukuluista aiheutuneet maksut
- liiketoiminnan muista kuluista aiheutuneet maksut siltä osin kuin ne johtuvat liiketoiminnasta; mm. vakuutusmaksut, koulutus-, virkistys- ja matkamenot sekä huolto- ja korjausmenot. Liiketoiminnan muihin kuluihin merkityt pysyvien vastaavien myyntitappiot kuuluvat sen sijaan investointien rahavirtoihin.
- maksetut korot ja muista rahoituskuluista aiheutuneet maksut
- saadut korot ja muista rahoitustuotoista aiheutuneet maksut siltä osin kuin ne eivät ole johtuneet investoinneista tai rahoituksesta
- satunnaisista tuotoista ja kuluista johtuneet rahavirrat siltä osin kuin ne eivät ole johtuneet investoinneista tai rahoituksesta
- maksetut verot ja saadut veronpalautukset, jollei niitä voida nimenomaisesti kohdistaa investointeihin tai rahoitukseen
- vaihtuviin vastaaviin merkittyjen korollisten lainasaamisten lisäykset ja vähennykset sekä niistä saadut korot
- saadut avustukset, jollei niitä voida nimenomaisesti kohdistaa investointeihin tai rahoitukseen.
- rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset tai hyvitykset aikaisempien tilikausien olennaisista kertaluonteisista tapahtumista siltä osin kuin ne eivät ole johtuneet investoinneista tai rahoituksesta

4.2 Investointien rahavirta

Investointien rahavirtoja ovat muun muassa:

- pysyviin vastaaviin kuuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja sijoitusten hankinnasta

suoritetut maksut sekä niiden myynnistä tai muusta luovuttamisesta saadut maksut, ml. pysyviin vastaaviin luettavien lainasaamisten lisäykset ja vähennykset

- saadut investointiavustukset ja avustuksella rahoitettujen investointien hankintamenot
- saadut korot ja osingot ja muut vastaavat tulot pysyviin vastaaviin kuuluvista sijoituksista, jollei niitä sisällytetä liiketoiminnan rahavirtoihin (ks. kohta 4.6).

4.3 Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirtoja ovat muun muassa:

- maksullinen oman pääoman lisäys
- omien osakkeiden lunastaminen, hankkiminen ja luovuttaminen
- pääomalainojen nostot ja takaisinmaksut
- lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut
- maksetut osingot ja muu varojen jako.
- saatu tai annettu konserniavustus, joka on maksettu

Yksittäinen maksutapahtuma voi koskea useampaa kuin yhtä rahavirtalaskelman pääryhmää. Esimerkiksi lainanhoitomaksu liittyy usein sekä liiketoimintaan (korko) että rahoitukseen (lyhennys). Tällainen maksutapahtuma tulee jakaa rahavirtalaskelmassa asianomaisten pääryhmien rahavirtoihin.

4.4 Rahavarat

Rahavarat sisältävät käteisvarat ja muut rahavarat. Rahavaroihin luettavat arvopaperit ovat luonteeltaan sellaisia, että ne esitetään taseessa vaihtuvien vastaavien pääryhmässä rahoitusarvopapereiden ryhmässä. Rahavaroja voivat olla esim. valtion velkasitoumukset ja pankkien sijoitustodistukset sekä muiden yritysten liikkeeseen laskemat yritystodistukset, jos ne on noteerattu eli otettu arvopaperimarkkinalain tarkoittaman julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan menettelyn kohteeksi. Sijoitukset noteerattuihin joukkovelkakirjalainoihin kuuluvat rahavaroihin, jos lainan pääoman takaisinmaksuun on suhteellisen lyhyt aika, esimerkiksi enintään kolme kuukautta tilikauden päättyessä.

Sitä vastoin rahavarojen ulkopuolelle jäävät yleensä yrityksen sijoitukset noteerattuihin osakkeisiin niihin liittyvän markkina-arvon vaihteluriskin vuoksi. Sijoitusrahasto-osuudet voidaan lukea rahavaroihin, jos asianomaisen rahaston sijoituskohteina ovat ensisijaisesti valtion velkasitoumukset, sijoitustodistukset ja yritystodistukset.

Sellaiset pitkäaikaiset määräaikaistalletukset, joiden rahaksi muuttamiseen kesken talletuksen kestoajan yrityksellä ei ole päätösoikeutta, eivät kuulu rahavaroihin. Sama koskee pantattuja rahavaroja. Myöskään luotollisen pankkitilin luottolimiitin nostamatonta osaa ei lueta rahavaroihin.

Yksittäisen yhtiön kannalta konsernitiliä ei lueta rahavaroihin, vaan se on saamista ja velkaa. Jos em. erät ovat olennaisia tai vaikuttavat merkittävästi kirjanpitovelvollisen kassanhallintaan, tulee niistä antaa lisäinformaatiota tilinpäätöksen liitetiedoissa.

4.5 Netottaminen

Seuraavat liiketoimintaan, rahoitukseen tai investointeihin kuuluvat rahavirrat saadaan esittää nettomääräisinä:

- 1) asiakkaiden puolesta saadut ja suoritettut maksut silloin, kun rahavirrat kuvastavat enemmän asiakkaan kuin yhteisön toimintaa; sekä
- 2) saadut ja suoritettut maksut sellaisista eristä, jotka ovat nopeakiertoisia ja joiden määrät ovat suuria ja juoksuajat lyhyitä.

Lainojen nostot ja takaisinmaksut esitetään rahoituksen rahavirtojen pääryhmässä ensisijaisesti bruttomääräisinä. Nostojen ja takaisinmaksujen nettomääräinen esittäminen voi kuitenkin olla perusteltua sellaisten lyhytaikaisten lainojen kohdalla, joiden laina-aika on vähemmän kuin 3 kuukautta. Jos netotettavat erät ovat merkittäviä, selostetaan asia tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Saadut investointiavustukset ja avustuksella rahoitettujen investointien hankintamenot esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä.

4.6 Saadut korot ja osingot, maksetut korot sekä osingot ja muu voitonjako

Rahavirrat saaduista koroista ja osingoista, maksetuista koroista sekä osingoista ja muusta varojen jaosta esitetään rahoituslaskelmassa erillisinä erinä. Nämä erät tulee luokitella tilikaudesta toiseen yhdenmukaisella tavalla joko liiketoimintaan, investointeihin tai rahoitukseen kuuluviksi.

Saadut korot ja osingot luokitellaan niiden perustana olevan toiminnan mukaan. Tästä syystä maksut koroista ja osingoista, jotka ovat tuottoa tehdyille investoinneille, esitetään investointien rahavirran ryhmässä. Toisaalta esim. emoyrityksen liiketoimintaan läheisesti liittyvän tytäryrityksen tai osakkuusyrityksen maksamat osingot voidaan lukea emoyrityksen liiketoiminnan rahavirtoihin. Kohdassa 7.1.2 esitetystä laskelmamallissa saaduille osingoille ja koroille on varattu nimike liiketoiminnan ja investointien rahavirtojen ryhmissä.

Kirjanpitovelvollisen ottaman lainan korkomaksut luokitellaan lähtökohtaisesti yhteisön liiketoiminnan rahavirtaan kuuluvaksi koska yleensä lainat on otettu liiketoiminnan rahoittamiseksi. Jos em. perusperiaatteesta poiketaan, tulee poikkeaman perusteista antaa selostus tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Osinkojen ja muun voitonjaon maksuja pidetään rahoituksen rahavirtaan kuuluvina erinä.

4.7 Ulkomaanrahan määräiset erät

Kun saamiset ja velat on tilinpäätöstä laadittaessa muutettu euromääräisiksi tilikauden päättymispäivän valuuttakursseja käyttäen, on yleensä syntynyt realisoitumattomia kurssivoittoja tai -tappioita. Ne eivät ole maksutapahtumia, joten niitä ei sisällytetä rahoituslaskelmaan.

Valuuttakurssimuutosten vaikutus ulkomaanrahan määräisinä pidettäviin tai erääntyviin rahavaroihin

esitetään kuitenkin rahavirtalaskelmassa, jotta tilikauden alun ja lopun rahavarat saadaan täsmäämään. Tämä erä esitetään erillisellä rivillä ennen rahavarojen muutosta, erillään liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirroista. Jos täsmäytyserällä on olennainen merkitys, tulee sen sisällöstä antaa selvitys tilinpäätöksen liitetiedoissa.

4.8 Suojaus

Suojausinstrumenteista johtuva kassavirta kohdennetaan suojauksen kohteena olleen rahavirran mukaisesti. Spekulatiivisista johdannaisista johtuva rahavirta esitetään kuten muutkin sijoitukset, joko investoinneissa tai liiketoiminnan rahavirrassa, jos kyseessä on sijoitustoimintaa harjoittava kirjanpitovelvollinen.

4.9 Välittömät verot

Rahoituslaskelmassa esitetään tilikauden aikana maksetut välittömät verot ja saadut veronpalautukset. Laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos ei vaikuta rahoituslaskelmaan. Tuloveroista johtuvat rahavirrat on esitettävä omana eränään ja luokiteltava liiketoiminnan rahavirroiksi, jollei niiden voida erityisesti osoittaa kuuluvan rahoitukseen ja investointeihin. Jos esimerkiksi verot johtuvat ainoastaan liiketoiminnan myynnistä, on veroihin liittyvä kassavirta tällöin oleellisuuden periaate huomioon ottaen suositeltavaa esittää investoinneissa. Asiasta tulee antaa selostus tilinpäätöksen liitetiedoissa.

4.10 Investoinnit ja luovutustulot

Investoinnit pysyviin vastaaviin luettaviin aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin ja sijoituksiin esitetään rahoituslaskelmassa maksuperusteisesti. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että maksetut ennakkomaksut sisältyvät investointien rahavirtaan. Toisaalta on otettava huomioon mahdolliset olennaiset investointeja koskevat osto- yms. velat. Investoinnit sijoituksiin käsittävät myös pysyviin vastaaviin luettavat lainasaamiset. Näiden lainasaamisten suoritukset ilmoitetaan samoin investointien rahavirrassa.

Luovutustuloista johtuvaan rahavirtaan sisällytetään pysyviin vastaaviin luettavien hyödykkeiden ja sijoitusten myynnistä saatujen maksujen lisäksi myös esim. näistä saadut vakuutuskorvaukset.

Kirjanpitovelvollinen on voinut saada investointien rahoitukseen investointiavustusta, joka usein netotetaan investointien hankintamenoa vähentävänä eränä. Rahoituslaskelmassa investointien hankintameno ja saadut avustukset esitetään kuitenkin bruttomääräisinä omilla riveillään.

4.11 Pääomalaina

Pääomalainojen muutokset esitetään rahoituslaskelmassa pitkäaikaisten velkojen lisäyksinä ja takaisinmaksuina, sillä pääomalaina on tosiasiallisen luonteensa mukaisesti velka.

5 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

5.1 Laatimisperiaate

Konsernin rahoituslaskelma voidaan periaatteessa laatia joko konsernituloslaskelman ja taseen sekä niitä täydentävien tietojen perusteella tai yksittäisten konserniyritysten rahoituslaskelmien yhdistelmänä, johon tehdään tarvittavat eliminoinnit konsernin sisäisten rahavirtojen vähentämiseksi. Käytännössä konsernin rahoituslaskelma laaditaan yleensä ensiksi mainitulla perusteella.

Konsernin rahoituslaskelmassa muun muassa seuraavat erät eivät ole rahavirtoja, ja niiden vaikutus tulee eliminoida konsernin rahoituslaskelmasta:

- laskennallisten verojen muutos
- osuus osakkuusyrityksen tuloksesta
- kohdistetun konserniaktiivan tai konserniliikearvon poistot
- kohdistetun konsernipassiivan tai konsernireservin tuloutus
- vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta

5.2 Ulkomaisten tytäryritysten rahavirtojen muuntaminen

Ulkomaanrahan määräiset rahavirrat muunnetaan Suomen rahan määräisiksi maksutapahtumien syntymisajankohdan kurssia käyttäen. Johdonmukaista konsernin rahoituslaskelmaa laadittaessa on menetellä vastaavasti ulkomaisten tytäryritysten rahavirtojen osalta. Tällöin kuitenkin voidaan käyttää myös esimerkiksi tilikauden keskipurssia.

Kirjanpitolain 6:6 §:n mukaan ulkomaisen tytäryrityksen tase-erät muunnetaan konsernitilinpäätökseen yhdistelemistä varten Suomen rahan määräisiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia ja tuloslaskelmaerät käyttäen tilikauden keskipurssia. Tällöin konsernitilinpäätökseen syntyy yleensä oman pääoman muuntoeroa sekä eroa tuloslaskelman muuntamisesta keskipurssiin. Muuntoerot ovat eriä, joihin ei liity maksutapahtumaa, eivätkä ne näin ollen vaikuta konsernin rahoituslaskelmaan. Laadittaessa konsernin rahoituslaskelma konsernin tase-erien muutosten perusteella, tulee konsernin omaan pääomaan ja toisaalta tytäryhtiön tase-eriin sisältyvä, muuntoerosta aiheutunut muutos oikaista tase-erien muutoksesta. Oikaisu voidaan myös kohdistaa siihen tase-erän muutokseen, josta se olennaisilta osin johtuu, mikäli tällä ei ole olennaista vaikutusta liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen antamaan kuvaan.

5.3 Osakkuusyritykset

Osuus osakkuusyritysten tuloksesta voidaan esittää eri kohdissa konsernin tuloslaskelmaa riippuen siitä, millainen sijoitus osakkuusyritykseen on tehty. Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta esitetään osana

liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja, jos kyseessä on liiketoimintaan liittyvä osakkuusyritys, ja rahoituserissä, jos kysymyksessä on sijoitusluonteinen investointi. Konsernitaseessa osuus osakkuusyrityksen voitosta kirjataan osakkuusyritysosakkeiden sisältävän tase-erän lisäykseksi ja osuus tappiosta tase-erän vähennykseksi. Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta ei vaikuta rahavirtapohjaiseen rahoituslaskelmaan sen ollessa laskennallinen erä ja täten tulee osuus osakkuusyrityksen tuloksesta eliminoida konsernin rahoituslaskelmaa laadittaessa.

Osakkuusyritykseltä saadut osingot ovat rahavarojen virtausta yritykseen ja ne esitetään siten rahoituslaskelmassa asianmukaisessa rahavirrassa. Jos osakkuusyritys liittyy läheisesti konsernin liiketoimintaan, esitetään siltä saadut osingot liiketoiminnan rahavirtaan. Mikäli osakkuusyritykseen on tehty sijoitusluonteinen investointi, esitetään saadut osingot investointien rahavirrassa. Laskettaessa konsernitaseen erien muutoksia tulee osakkuusyhtiöltä saadut osingot huomioida, sillä ne kirjataan konsernitilinpäätöksessä osakkuusyhtiösakkeiden tase-erän vähennykseksi.

5.4 Vähemmistöosuus

Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta on konsernituloslaskelmassa laskennallinen erä, joten sitä ei sisällytetä konsernin rahoituslaskelmaan. Mikäli osakkeita tai osuuksia on luovutettu konsernin ulkopuolelle tai hankittu konsernin ulkopuolelta, tulee tästä johtuva rahavirta esittää investointien rahavirrassa. Tytäryritysten vähemmistöomistajille maksetut osingot sisällytetään konsernin rahoituslaskelmassa maksettuihin osinkoihin rahoituksen rahavirrassa.

Jos konsernin rahoituslaskelma laaditaan kahden konsernitaseen muutoksen perusteella, on erotusta laskettaessa otettava huomioon vähemmistön osuutta koskevat kirjaukset, joilla ei ole vaikutusta rahavirtoihin.

Esimerkki vähemmistöosuuden käsittelystä konsernin rahoituslaskelmassa: ks.liite 6.

5.5 Muita konsernitilinpäätöksen erityiseriä

Konsernin rahoituslaskelmaa laadittaessa voidaan joutua oikaisemaan myös muita konsernitilinpäätöksen erityiseriä, joihin ei liity maksua. Konsernitilinpäätöksessä voi edellä selostettujen lisäksi esiintyä mm. konserniyritysten erilaisista laskentaperiaatteista johtuvia oikaisuja (esim. pitkäaikais-hankkeiden tuloutus yhtenäisesti valmistusasteen perusteella), jotka eivät ole maksuperusteisia eriä.

6 YRITYSJÄRJESTELYJEN KÄSITTELY

6.1 Yleistä

Rahoituslaskelmaa laadittaessa ainoastaan rahamääräiset tapahtumat otetaan huomioon laskelman rahavirroissa. Tämä pääperiaate koskee myös erilaisten yritysjärjestelyjen käsittelyä. Erillisyyhtiössä tai konsernissa toteutetulla yritysjärjestelyllä ei voi olla vaikutusta rahoituslaskelman rahavirtoihin, jos

järjestelyssä ei käytännössä ole liikkunut rahavaroja. Esimerkiksi silloin kun tytäryrityksen osto rahoitetaan osakevaihtona, ei hankintahinnalla ole vaikutusta tytäryrityksen ostaneen erillisyhtiön eikä konsernin rahavirtoihin. Vastaavasti täysin omistettujen konserniyritysten sulautumisella toisiinsa sekä konsernin sisällä tapahtuvalla jakautumisella ei myöskään tule olla vaikutusta rahoituslaskelman rahavirtoihin.

Kuten kappaleessa 5.1 on todettu, konsernin rahoituslaskelma laaditaan yleensä konserni-tuloslaskelman ja taseen sekä niitä täydentävien tietojen perusteella. Tällöin konsernin rahoitus-laskelma laaditaan käytännössä konsernin tase-erien muutosten pohjalta eikä esim. täysin omistetun konserniyrityksen sulautumisella ja jakautumisella ole vaikutusta rahoituslaskelman eriin, sillä ko. järjestelyiden vaikutus konsernin lukuihin on eliminoitu jo konsernitilinpäätöksessä.

6.2 Tytäryritysten ostot ja myynnit

Tytäryritysten ostoista ja myynneistä johtuvat rahavirrat esitetään rahoituslaskelmassa erikseen netottamatta niitä keskenään. Ostetun ja myydyn tytäryrityksen vaikutus tulee esittää siten, että rahoitus-laskelmaan merkitään investointien rahavirtaan osakkeiden tai osuuksien hankintameno vähennettynä tytäryrityksen hankintahetken rahavaroilla. Hankintahetken rahavarat sisältyvät rahavarojen muutokseen. Tytäryrityksen hankintahetken erien kirjanpitoarvosta, samoin kuin konserniaktiivasta johtuva erien kasvu on eliminoitava konsernin tase-erien muutoksia laskettaessa. Vastaavasti myydyn tytäryrityksen myyntihinta merkitään konsernin rahoituslaskelmaan vähennettynä tytäryrityksen myyntihetken rahavaroilla. Myyntihetken rahavarat sisältyvät rahavarojen muutokseen.

Konsernin sisäiset yritysjärjestelyt, esim. konserniyritysten keskinäiset yrityskaupat tai tytäryhtiöfuusiot, eivät vaikuta konsernin rahoituslaskelmaan.

Esimerkki tytäryrityksen oston ja myynnin käsittelystä konsernin rahoituslaskelmassa. ks. liite 6.

6.3 Osakkuusyrietykset

Määrältään olennaiset aiheutuneet maksut osakkuusyrietykseen tehdyistä investoinneista tai niiden osakkeiden luovutuksesta tulee esittää investointien rahavirrassa omina erinään.

Esimerkki ostettujen ja myytyjen osakkuusyrietysosakkeiden käsittelystä konsernin rahoituslaskelmassa ks. liite 4.

6.4 Suunnattu anti

Oman pääoman lisäykset maksullisella annilla esitetään pääsääntöisesti rahoituslaskelman rahoituksen rahavirrassa. Jos kyseessä on tytäryrityksen suunnattu anti konsernin ulkopuoliselle, tulee annin myötä saadut maksut esittää investointien rahavirrassa koska anti voidaan rinnastaa tytäryrityksen tai sen osan myyntiin. Apporttina, kuittausmenettelyllä tai vaihtona suoritettuja osakeanteja ei esitetä rahoituslaskelmassa.

6.5 Sulautuminen

Osakeyhtiölain 14 luvun 1 § mukaan osakeyhtiö (*sulautuva yhtiö*) voi sulautua toiseen osakeyhtiöön (*vastaanottava yhtiö*) siten, että sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhtiölle ja sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeena vastaanottavan yhtiön osakkeita, rahaa, muuta omaisuutta tai sitoumuksia. Edellä selostettu ns. absorptiosulautuminen ei ole rahoitustapahtuma lukuun ottamatta rahana maksettua vastiketta, eikä sen muilta osin tule vaikuttaa rahavirtapohjaiseen rahoituslaskelmaan. Absorptiosulautuminen voi olla ns. tavallinen fuusio, tytäryhtiöfuusio (vastaanottava yhtiö omistaa kaikki sulautuvan yhtiön osakkeet) tai sekafuusio (vastaanottava yhtiö omistaa osan sulautuvan yhtiön osakkeista).

Sulautumisen yhteydessä sulautuvan yhtiön osakkeenomistajille vastikkeena maksettu rahasuoritus esitetään vastaanottavan yhtiön rahoituslaskelmassa investointien rahavirrassa, sillä tämä suoritus on rahavirtaa. Mikäli vastikkeella on olennaisen vaikutus investointien rahavirtaan, on tämä syytä esittää omalla rivillään.

Sulautumisen yhteydessä mahdollisesti siirtyneet rahavarat vaikuttavat rahavaroja sisältävien tase-erien muutokseen tilikaudella, joten rahoituslaskelman osoittama rahavarojen muutos ei täsmää vastaavien tase-erien muutokseen. Siirtyneistä rahavaroista tulee antaa selvitys rahoituslaskelman alaosassa nettorahavirran ja taseen rahavarojen välisessä täsmäytyslaskelmassa tai rahavarojen sisältöä koskevassa liitetiedossa.

Jos fuusio on nk. absorptiosulautuminen tai sekafuusio ulkopuolisen yrityksen kanssa, tulee näiden konsernin rahoituslaskelmassa fuusiossa siirtyneiden omaisuus- ja velkaerien vaikutus ennen erotuksen laskemista tai laadinnan yhteydessä eliminoida. Sulautumisen yhteydessä mahdollisesti siirtyneet rahavarat esitetään investointien rahavirrassa sulautumisvastikkeen vähennyksenä tai sitten rahavarojen muutoksessa, jolloin siirtyneistä rahavaroista tulee antaa selvitys rahoituslaskelman alaosassa netto-rahavirran ja taseen rahavarojen välisessä täsmäytyslaskelmassa tai rahavarojen sisältöä koskevassa liitetiedossa. Täten ainoastaan fuusion jälkeiset rahavirrat vaikuttavat konsernin rahoituslaskelmaan.

Kombinaatiosulautumisessa vähintään kaksi sulautuvaa yhtiötä sulautuvat perustaen yhdessä vastaanottavan yhtiön. Tässäkään tapauksessa ei ole kyse rahoitustapahtumasta, vaan perustetun yhtiön ensimmäisen tilikauden rahoituslaskelma kuvaa vain sulautumisen jälkeisiä tapahtumia.

Jos kombinaatiofuusio tapahtuu konsernin ulkopuolisen yhtiön kanssa, tulee konsernin rahoituslaskelmassa tämän yrityksen fuusiossa siirtyneiden omaisuus- ja velkaerien vaikutus ennen erotuksen laskemista tai laadinnan yhteydessä eliminoida.

Sulautumisen yhteydessä mahdollisesti siirtyneet rahavarat esitetään investointien rahavirrassa sulautumisvastikkeen vähennyksenä tai sitten rahavarojen muutokseen, jolloin siirtyneistä rahavaroista tulee antaa selvitys rahoituslaskelman alaosassa nettorahavirran ja taseen rahavarojen välisessä täsmäytyslaskelmassa tai rahavarojen sisältöä koskevassa liitetiedossa. Konsernin rahoituslaskelmaan

tulee täten vaikuttamaan fuusion jälkeiset rahavirrat.

6.6 Jakautuminen

Osakeyhtiön jakautuminen on sulautumiselle vastakkainen yritysjärjestely, jossa yhtiön jakautuessa syntyy kaksi tai useampia uusia yhtiöitä ja alkuperäinen yhtiö purkautuu tai OYL 17:1§:n mukaan voivat alkuperäisen yhtiön varat siirtyä osittain tai kokonaan yhdelle tai useammalle toimivalle osakeyhtiölle. Yhtiöiden jakautuminen ei ole rahoitustapahtuma, vaan syntyneiden uusien yhtiöiden rahoituslaskelmat kuvaavat jakautumisen jälkeisiä tapahtumia.

6.7 Liiketoimintasiirto

Yhtiö voi siirtää liiketoimintansa tai osan liiketoiminnastaan toimintaa jatkavalle yritykselle. Liiketoimintasiirto ei sinällään ole rahoitustapahtuma vastaanottavalle eikä siirtävälle yhtiölle eikä sillä tule olla vaikutusta rahavirtapohjaiseen rahoituslaskelmaan. Jos rahoituslaskelma laaditaan tase-erien muutosten perusteella, tulee siirtävässä yrityksessä eliminoida siirrettyjen ja vastaanottavassa yrityksessä eliminoida vastaanotettujen omaisuus- ja velkaerien vaikutus tase-eriin. Siirtyneet ja vastaanotetut rahavarat sisältyvät kuitenkin rahavaroja sisältävien tase-erien muutokseen, jolloin rahoituslaskelman osoittama rahavarojen muutos ei täsmää vastaavien tase-erien muutoksen kanssa. Siirtyneistä ja vastaanotetuista rahavaroista tulee antaa selvitys rahoituslaskelmassa tai rahavarojen sisältöä koskevassa liitetiedossa. Siirtyneet ja vastaanotetut rahavarat voidaan esimerkiksi esittää rahoituslaskelman alaosassa nettorahavirran ja taseen rahavarojen välisessä täsmäytyslaskelmassa.

Jos liiketoimintasiirto tapahtuu konsernin ulkopuolisen yhtiön kanssa, tulee siirrettyjen ja vastaanotettujen omaisuus- ja velkaerien vaikutus eliminoida.

6.8 Liiketoimintakauppa

Ostava yritys hankkii liiketoimintakaupassa toisen yrityksen liiketoimintakokonaisuuteen sisältyvät varat ja velat. Vastikkeena voi tällöin myös olla rahavaroja.

Liiketoimintakauppaa voidaan rahoituslaskelmassa käsitellä kuten tytäryhtiöhankintaa. Investointien rahavirrassa eristetään tällöin liiketoimintakaupasta maksettu tai saatu vastike vähennettynä mahdollisesti siirtyneillä rahavaroilla. Jos liiketoimintakauppaan liittyvät rahavirrat ovat olennaiset, tulee nämä esittää omalla rivillään investointien rahavirrassa. Jos rahoituslaskelma laaditaan kahden taseen erotuksen perusteella, tulee liiketoimintakaupassa hankittujen tai luovutettujen omaisuus- ja velkaerien vaikutus eliminoida.

7 RAHOITUSLASKELMAN MUOTO

Liiketoiminnan rahavirtojen esittämistä varten on olemassa kaksi vaihtoehtoista laskelmamuotoa:

- suora rahoituslaskelma; ja
- epäsuora rahoituslaskelma.

Näitä nimikkeitä käytetään kuvaamaan laskelman esittämistapaa. Suora laskelma on bruttoperusteinen, kun taas epäsuora nettoperusteinen laskelma lähtee tuloslaskelman välituloksesta (voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä), johon tehdään oikaisuja liiketoiminnan rahavirran (netto) selvittämiseksi.

Suora ja epäsuora rahoituslaskelma poikkeavat toisistaan ainoastaan liiketoiminnan rahavirran esittämisen osalta. Rahoituksen ja investointien rahavirrat esitetään samalla tavalla molemmissa laskelmuodoissa.

Kirjanpitolautakunta suosittaa suoran rahoituslaskelman esitystapaa, koska se bruttomuotoisena on informatiivisempi.

7.1 Suora rahoituslaskelma

7.1.1 Laatimisperiaate

Kun rahoituslaskelman esittämisessä käytetään suoraa laskelmamuotoa, ilmoitetaan liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat lähtökohtaisesti bruttomääräisinä. Tuloslaskelma, tase ja liitetiedot eivät yleensä sisällä kaikkea rahoituslaskelman laatimisessa tarvittavaa informaatiota.

Sellaisille erille, jotka voivat esiintyä useammassa ryhmässä (esim. korot ja osingot), on luvussa 7.1.2 esitettävässä laskelmamallissa varattu nimike niissä ryhmissä, joihin erät todennäköisimmin tulevat merkityiksi. Mikäli esim. maksetut korot halutaan esittää rahoituksen rahavirtojen ryhmässä, niitä varten on lisättävä erillinen nimike.

7.1.2 Laskelmamalli

Seuraava suoran rahoituslaskelman malli on esimerkinomainen. Eriä saadaan tarvittaessa yhdistää tai jakaa alaeriin. Mallissa on käytetty mahdollisuuksien mukaan kirjanpitoasetuksen mukaisiin tuloslaskelma- ja tasekaavoihin sisältyviä nimikkeitä.

<i>Liiketoiminnan rahavirta:</i>		<i>viite</i>
Myynnistä saadut maksut	+xx	4.1
Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut	+xx	4.1
Maksut liiketoiminnan kuluista	- <u>xx</u>	4.1
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+/- xx	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	- xx	4.1
Saadut korot liiketoiminnasta	+xx	4.6
Saadut osingot liiketoiminnasta	+xx	4.6
Maksetut välittömät verot	- <u>xx</u>	4.9
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	+/- xx	
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)	+/- <u>xx</u>	
Rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset/hyvitykset aikaisempien		

tilikausien kertaluonteisista tapahtumista	+/- <u>xx</u>	
Liiketoiminnan rahavirta (A)	+/- <u>xx</u>	4.1
<i>Investointien rahavirta:</i>		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	- xx	4.10
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	+xx	4.10
Myönnettyt lainat	- xx	4.2
Investoinnit muihin sijoituksiin	- xx	4.2
Lainasaamisten takaisinmaksut	+xx	4.2
Luovutustulot muista sijoituksista	+xx	4.10
Saadut korot investoinneista	+xx	4.6
Saadut osingot investoinneista	+xx	4.6
Maksetut välittömät verot	-xx	4.9
Investointien rahavirta (B)	+/- <u>xx</u>	4.2
<i>Rahoituksen rahavirta:</i>		
Maksullinen oman pääoman lisäys	+xx	4.3
Omien osakkeiden hankkiminen	- xx	4.3
Omien osakkeiden myynti	+xx	4.3
Lyhytaikaisten lainojen nostot	+xx	4.3 ja 4.5
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	- xx	4.3 ja 4.5
Pitkäaikaisten lainojen nostot	+xx	4.3
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	- xx	4.3
Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista	-xx	4.6
Maksetut osingot ja muu voitonjako	- <u>xx</u>	4.6
Maksetut välittömät verot	-xx	4.9
Rahoituksen rahavirta (C)	+/- <u>xx</u>	4.3
Rahavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+) / vähennys (-)	+/- xx	
Rahavarat tilikauden alussa	xx	4.4
Rahavarat tilikauden lopussa	xx	

7.1.3 Yksittäisten erien oikaiseminen

Suoraan rahavirtalaskelmaan tarvittavat tiedot liiketoiminnan saaduista ja suoritetuista maksuista voidaan kerätä esim. kirjanpidon pääkirjatileiltä. Vaihtoehtoisesti voidaan tuloslaskelmaan merkittyjä erä oikaista muun muassa:

- niihin liittyvällä vaihto-omaisuuden muutoksella (aineet, tarvikkeet ja tavarat)
- kyseisiin eriin liittyvien myynti-, siirto- ja muiden saamisten sekä osto-, siirto- ja muiden velkojen muutoksilla
- muilla erillä, jotka eivät kuulu tilikauden rahavirtoihin
- mahdollisilla investointien ja rahoituksen rahavirtoihin kuuluvilla erillä.

Liiketoiminnan rahavirran nettomäärän kannalta epäolennaiset oikaisut voidaan jättää tekemättä.

7.2 Epäsuora rahoituslaskelma

7.2.1 Laatimisperiaate

Epäsuorassa rahoituslaskelmassa liiketoiminnan nettorahavirta määritellään oikaisemalla tuloslaskelman erää "Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä" mm. seuraavilla erillä:

- varastojen muutokset
- lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten ja -velkojen muutokset siltä osin kuin ne koskevat liiketoimintaa
- suunnitelman mukaiset poistot, realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot sekä muut vastaavat tuotot ja kulut, joihin ei liity maksutapahtumaa
- investointien ja rahoituksen rahavirtaan kuuluvat, tuloslaskelmaan merkityt erät, esim. liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin merkityt pysyvien vastaavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot sekä investointien rahavirtaan kuuluvat osinkotuotot.

7.2.2 Laskelmamalli

Epäsuora rahoituslaskelma poikkeaa suorasta rahoituslaskelmasta ainoastaan liiketoiminnan rahavirran osalta. Liiketoiminnan rahavirta voidaan laatia esimerkiksi seuraavan mallin mukaisesti. Eriä voidaan tarvittaessa yhdistää tai jakaa alaeriin. Investointien ja rahoituksen osalta ks. malli kohdassa 7.1.2.

<i>Liiketoiminnan rahavirta</i>		viite
Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	+/-xx	7.2.1
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	+xx	7.2.1
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	-/+xx	7.2.1
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-/+xx	7.2.1 ja 7.2.3
Rahoitustuotot ja -kulut	-/+xx	7.2.1
Muut oikaisut	+/-xx	7.2.1
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	+/-xx	
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys(-)/vähennys(+)	-/+xx	7.2.3
Vaihto-omaisuuden lisäys(-)/vähennys(+)	-/+xx	
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys(+)/vähennys(-)	+/-xx	7.2.3
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+/-xx	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	- xx	4.6
Saadut osingot liiketoiminnasta	+xx	4.6
Saadut korot liiketoiminnasta	+xx	4.6
Maksetut välittömät verot	- xx	4.9
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	+/-xx	
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)	+/-xx	
Rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset/hyvitykset aikaisempien tilikausien kertaluonteisista tapahtumista	+/- xx	
Liiketoiminnan rahavirta (A)	+/-xx	4.1

7.2.3 Eräiden erien määrittäminen

Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua

Esimerkiksi pakollisten varausten tuloslaskelmaan merkityt vastaerät, pysyvien vastaavien arvonalentumiset ja niiden palautuserät ovat tuottoja ja kuluja, joihin ei liity maksua.

Lyhytaikaiset korottomat liikesaamiset ja -velat

Liiketoiminnan rahavirtojen selvittämiseksi oikaistaan tuloslaskelman erää ”Voitto (Tappio) ennen satunnaisia erää” lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten ja -velkojen muutoksilla. Näihin liikesaamisiin ja -velkoihin sisällytetään lähtökohtaisesti sellaiset tase-erät, jotka johtuvat tuloslaskelmaan ennen satunnaisia tuottoja ja kuluja kirjatusta eristä.

Lyhytaikaisiin korottomiin liikesaamisiin kuuluvat mm:

- myyntisaamiset
- siirtosaamiset lukuun ottamatta rahoitustuottojen ja -kulujen jaksotuseriä ja verosaamisia
- muista saamisista esim. arvonnäkövero, joka johtuu tuloslaskelmaan ennen liike tulosta kirjatusta eristä.

Lyhytaikaisiin korottomiin velkoihin kuuluvat mm:

- ostovelat lukuun ottamatta investointeihin tai rahoitukseen liittyviä ostovelkoja (esim. pysyvien vastaavien aineellisia ja aineettomia hyödykkeitä koskevat ostovelat)
- siirtovelat lukuun ottamatta rahoitustuottojen ja -kulujen jaksotuseriä (esim. maksamattomat korot ja aktivoidut kurssitappiot) ja välittömien verojen jaksotuseriä
- muista veloista esim. arvonnäkövelka, joka johtuu tuloslaskelmaan ennen liike tulosta kirjatusta eristä, ja ennakonpidätysvelka.

Yksinkertaisuuden vuoksi voidaan edellä mainittujen tase-erien muutokset ottaa huomioon myös kokonaisuudessaan liiketoiminnan rahavirtoja määritettäessä, jollei tämä johda olennaisesti erilaiseen rahavirtalaskelman sisältöön kuin edellä kuvattu menettely. Esimerkiksi investointeja koskevien ostovelkojen muutos saattaa kuitenkin olla vaikutukseltaan niin olennainen, ettei sitä pidä sisällyttää liiketoiminnan rahavirtaan vaikuttavaan ostovelkojen muutokseen.

LIITE 1

ESIMERKKEJÄ LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTAAN KUULUVIEN ERIEN MÄÄRITTÄMISESTÄ

Seuraavassa esitetään esimerkkejä tiettyjen erien määrittämisestä. Esimerkit eivät kata kaikkia eria, eikä niitä ole tarkoitettu minkään erän osalta tyhjentäviksi.

Myynnistä saadut maksut

- Tuloslaskelman liikevaihto
- + Myyntisaamiset (01.01.)
- + Liikevaihtoa koskevat siirtosaamiset (01.01.)
- Saadut ennakot (01.01.)
- Liikevaihtoa koskevat siirtovelat ja muut velat (esim. myynnistä johtuva alv-velka) (01.01.)
- Myyntisaamiset (31.12.)
- Liikevaihtoa koskevat siirtosaamiset (31.12.)
- + Saadut ennakot (31.12.)
- + Liikevaihtoa koskevat siirtovelat ja muut velat (31.12.)

= Myynnistä saadut maksut

Maksut liiketoiminnan kuluista

- Tuloslaskelman ostot tilikauden aikana, ulkopuoliset palvelut, henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut
- Kyseisiin eriin merkityt investointien tai rahoituksen rahavirtoihin kuuluvat erät, esim. myyntitappiot pysyvien vastaavien aineellisista tai aineettomista hyödykkeistä
- + Em. kuluja koskevat ostovelat (01.01.)
- + Em. kuluja koskevat siirtovelat (esim. lomapalkkavelka) (01.01.)
- + Em. kuluja koskevat muut velat (esim. ennakonpidätysvelka) (01.01.)
- Alv-saaminen em. kuluista (01.01.)
- Em. eriin merkityt pakollisten varausten lisäykset
- Em. kuluja koskevat maksetut ennakot (esim. matkaennakot) (01.01.)
- Em. kuluja koskevat ostovelat (31.12.)
- Em. kuluja koskevat siirtovelat (31.12.)
- Em. kuluja koskevat muut velat (31.12.)
- + Alv-saaminen em. kuluista (31.12.)
- + Em. kuluja koskevat maksetut ennakot (31.12.)
- + Em. eria koskevat pakollisten varausten vähennykset

= Maksut liiketoiminnan kuluista

Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

Korkokulut ja muut rahoituskulut tuloslaskelmassa

+/- Em. erään merkityt realisoitumattomat kurssierot

- + Em. erää koskeva osuus siirtovelosta (01.01.)
- Em. erää koskeva osuus siirtosaamisista (01.01.)
- Em. erää koskeva osuus siirtovelosta (31.12.)
- + Em. erää koskeva osuus siirtosaamisista (31.12.)

= Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

Maksetut välittömät verot

Tuloslaskelman tuloverot ja muut välittömät verot

- + Välittömien verojen osuus siirtovelosta ja muista veloista (01.01.)
- Välittömien verojen osuus siirtosaamisista (01.01.)
- Välittömien verojen osuus siirtovelosta ja muista veloista (31.12.)
- + Välittömien verojen osuus siirtosaamisista (31.12.)

= Maksetut välittömät verot

Tuloslaskelman tuloveroihin mahdollisesti sisältyviä laskennallisia veroja ei sisällytetä maksettuihin veroihin. Mikäli satunnaisiin eriin liittyvät välittömät verot esitetään tuloslaskelmassa erikseen satunnaisten tuottojen ja kulujen ryhmän jälkeen, ne voidaan esittää myös rahavirtalaskelmassa kyseisistä eristä johtuvien rahavirtojen yhteydessä. Vaihtoehtoisesti voidaan kaikki maksetut välittömät verot esittää yhtenä eränä liiketoiminnan rahavirtojen pääryhmässä riippumatta niiden esittämispaikasta tuloslaskelmassa.

Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)

- + Tuloslaskelman satunnaiset tuotot liiketoiminnasta
- Tuloslaskelman satunnaiset kulut liiketoiminnasta

+/- Em. erien osuus myynti-, siirto- ym. myyntisaamisista (01.01.)

-/+ Em. erien osuus siirtovelosta, ostovelosta, muista veloista ja pakollisista varauksista (01.01.)

+/- Em. erien osuus siirtovelosta, ostovelosta, muista veloista ja pakollisista varauksista (31.12.)

-/+ Em. erien osuus siirtosaamisista ja myyntisaamisista (31.12.)

= Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)

Liiketoiminnan oman pääoman veloituksista/hyvityksistä johtuva rahavirta (netto)

+ Taseen oman pääoman hyvitykset (Muut kuin omistajiin liittyvät erät)

- Taseen oman pääoman veloitukset (Muut kuin omistajiin liittyvät erät)

= Liiketoiminnan oman pääoman veloituksista/hyvityksistä johtuva rahavirta (netto)

LIITE 2

ESIMERKKEJÄ INVESTOINTIEN RAHAVIRTAAN KUULUVIEN ERIEN MÄÄRITTÄMISESTÄ

Seuraavassa esitetään esimerkkejä tiettyjen erien määrittämisestä. Esimerkit eivät kata kaikkia eriä, eikä niitä ole tarkoitettu minkään erän osalta tyhjentäviksi.

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin

- + Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet (31.12.)
  - Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet (01.01.)
  - + Tuloslaskelman poistot ja arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
  - Pysyvien vastaavien hyödykkeiden arvonalentumisten palautukset
  - + Tilikaudella myytyjen pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistamaton hankintameno
  - Tilikaudella tehty arvonorotukset pysyvien vastaavien hyödykkeisiin
  - + Pysyvien vastaavien hyödykkeisiin tehtyjen arvonorotusten peruutukset tilikaudella
  - + Em. investointeja koskevat osto- ym. velat (01.01.)
  - Em. investointeja koskevat osto- ym. velat (31.12.)
-
- = Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin

Investoinnit muihin sijoituksiin

- + Pysyvien vastaavien sijoitukset lainasaamisia lukuun ottamatta (31.12.)
  - Pysyvien vastaavien sijoitukset lainasaamisia lukuun ottamatta (01.01.)
  - + Tuloslaskelman arvonalentumiset em. pysyvien vastaavien sijoituksista
  - Pysyvien vastaavien em. sijoituksista tehtyjen arvonalentumisten palautukset
  - + Tilikaudella myytyjen sijoitusten hankintameno
  - + Tilikaudella tehty sijoitusten arvonorotukset
  - Sijoitusten arvonorotusten peruutukset tilikaudella
  - + Em. sijoituksia koskevat osto- ym. velat (01.01.)
  - Em. sijoituksia koskevat osto- ym. velat (31.12.)
-
- = Investoinnit muihin sijoituksiin

LIITE 3

ESIMERKKEJÄ RAHOITUKSEN RAHAVIRTAAN KUULUVIEN ERIEN MÄÄRITTÄMISESTÄ

Seuraavassa esitetään esimerkkejä tiettyjen erien määrittämisestä. Esimerkit eivät kata kaikkia eriä, eikä niitä ole tarkoitettu minkään erän osalta tyhjentäviksi.

Maksullinen osakeanti ja muu maksullinen osakepääoman korottaminen

+	Osakepääoma (31.12.)
-	Osakepääoma (01.01.)
-	Rahastokorotus tilikauden aikana

=	Maksullinen osakeanti ja muu maksullinen osakepääoman korottaminen

Maksullinen osakeanti silloin kun osa maksusta suoritetaan sijoitetun oman pääoman rahastoon

+	Osakepääoma (31.12.)
-	Osakepääoma (01.01.)
-	Rahastokorotus tilikauden aikana
-	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (01.01.)
+	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (31.12.)

=	Maksullinen osakeanti

Vastikkeeton sijoitus sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon

-	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (01.01.)
+	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (31.12.)

=	Vastikkeeton sijoitus sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon

LIITE 4 ESIMERKKEJÄ YRITYSJÄRJESTELYIHIN LIITTYVIEN ERIEN KÄSITTELYSTÄ

Tytäryritysten ostot ja myynnit

Esimerkki tytäryrityksen oston käsittelystä

Konserniin ostetaan 100 % yrityksen osakekannasta. Ostettavan yrityksen tase on hankintahetkellä seuraava:

Vastaavaa

Aineettomat hyödykkeet	300
Aineelliset hyödykkeet	300
Vaihto-omaisuus	100
Saamiset	100
<u>Rahat ja pankkisaamiset</u>	<u>40</u>
	840

Vastattavaa

Oma pääoma	540
Pitkäaikaiset velat	200
<u>Lyhytaikaiset velat</u>	<u>100</u>
	840

Hankintahinta oli 590 ja konserniaktiivaa muodostui seuraavasti:

Hankintameno	590
<u>Hankintahetken oma pääoma (100%)</u>	<u>540</u>
Konserniaktiiva	50

Hankinta kirjataan konsernitilinpäätökseen seuraavasti:

per aineettomat hyödykkeet	300
per aineelliset hyödykkeet	300
per vaihto-omaisuus	100
per saamiset	100
per rahat ja pankkisaamiset	40
<u>per konserniaktiiva</u>	<u>50</u>
	890
an pitkäaikaiset velat	200
an lyhytaikaiset velat	100
<u>an kassa</u>	<u>590</u>
	890

Jos konsernin rahoituslaskelma laaditaan kahden konsernitaseen erotuksena, on hankintakirjaus peruutettava esimerkiksi oikaisemalla päättävää tasetta seuraavilla vienneillä ennen erotuksen laskemista tai rahoituslaskelman laadinnan yhteydessä:

an aineettomat hyödykkeet	-300
an aineelliset hyödykkeet	-300
an vaihto-omaisuus	-100
an saamiset	-100
an konserniaktiiva	-50
per pitkäaikaiset velat	+200
per lyhytaikaiset velat	+100
Investointi rahoituslaskelmaan	-550

Investointi tytäryritykseen esitetään konsernin rahoituslaskelmassa hankintahinnan 590 ja hankitun tytäryrityksen hankintahetken rahavarojen 40 erotuksena eli 550.

Investointi tytäryritykseen merkitään konsernin rahoituslaskelmaan investointien ryhmään omana eränään.

Esimerkki tytäryrityksen myynnin käsittelystä

Konsernista myydään itse perustettu tytäryritys, jonka tase myyntihetkellä on seuraava:

Vastaavaa

Aineettomat hyödykkeet	15
Aineelliset hyödykkeet	35
Sijoitukset	15
Saamiset	55
<u>Rahat ja pankkisaamiset</u>	<u>35</u>
	155

Vastattavaa

Oma pääoma	100
Pitkäaikaiset velat	35
<u>Lyhytaikaiset velat</u>	<u>20</u>
	155

Konsernin omistus tytäryrityksessä oli 100 %. Myyntihinta oli 160, joten myyntivoittoa syntyi konserniin seuraavasti:

Myyntihinta	160
<u>Myyntihetken oma pääoma (100 %)</u>	<u>100</u>
Myyntivoitto	60

Myynti kirjataan konsernitilinpäätökseen näin ollen seuraavasti:

an aineettomat hyödykkeet	15
an aineelliset hyödykkeet	35
an sijoitukset	15
an saamiset	55
an rahat ja pankkisaamiset	35
<u>an myyntivoitto</u>	<u>60</u>
	215

per pitkäaikaiset velat	35
per lyhytaikaiset velat	20
<u>per kassa</u>	<u>160</u>
	215

Jos konsernin rahoituslaskelma laaditaan kahden konsernitaseen erotuksena, on myyntikirjaus peruutettava esimerkiksi oikaisemalla päättävää tasetta seuraavilla vienneillä ennen erotuksen laskemista tai rahoituslaskelman laadinnan yhteydessä:

per aineettomat hyödykkeet	+15
per aineelliset hyödykkeet	+35
per sijoitukset	+15
per saamiset	+55
per myyntivoitto	+60
an pitkäaikaiset velat	-35
<u>an lyhytaikaiset velat</u>	<u>-20</u>
Myyntivoitto rahoituslaskelmaan	125

Tytäryrityksen myyntitulona konsernin rahoituslaskelmassa esitetään myyntihinnan 160 ja myydyn tytäryrityksen myyntihetken rahavarojen 35 erotus eli 125.

Tytäryrityksen myynti merkitään konsernin rahoituslaskelmaan investointien ryhmään omana eränään.

Osakkuusyrietykset

Esimerkki ostetuista osakkuusyrietysosakkeista tase-erän muutoksen perusteella:

Yritys on ostanut osakkuusyrietyksen osakkeita 20. Yritys ei ole vielä maksanut osakkeita. Yritys on saanut osinkoa osakkuusyrietyksestä 10. Yritys on myös myynyt osakkuusyrietysosakkeita 10, mutta ei ole vielä saanut suoritusta. Tilikaudella on kirjattu osakkuusyrietysten osuuden niiden tuloksesta; voittoa 15 ja tappiota 10. Rahoituslaskelmassa esitettävän osakkuusyhtiösakkeiden hankinta voidaan määrittää osakkuusyhtiösakkeiden sisältävän tase-erän muutoksen perusteella seuraavasti:

+ osakkuusyhtiösakkeet 31.12.	100
- osakkuusyhtiösakkeet 1.1.	80
- osuus osakkuusyhtiöiden voitosta	15
+ osuus osakkuusyhtiöiden tappioista	10
+ osakkuusyhtiöltä saadut osingot	10
+/- muut ei-rahamääräiset oikaisut osakkuusyhtiösakkeisiin	0
+ ostovelat ja muut velat koskien osakkuusyhtiösakkeita 1.1.	0
- ostovelat ja muut velat koskien osakkuusyhtiösakkeita 31.12.	20
<u>+ tilikaudella myytyjen osakkuusyhtiösakkeiden tasearvo</u>	<u>5</u>
= ostetut osakkuusyhtiösakkeet rahoituslaskelmaan	10

Osakkuusyhtiösakkeiden ei-rahamääräisiä oikaisuja voivat olla esim. muuntoerot ja osakkuusyhtiön tekemät arvonnkorotukset.

Esimerkki myydyistä osakkuusyhtiösakkeista tase-erän muutoksen perusteella:

Esimerkki on jatkoa yllä olevasta.

+ tilikaudella myytyjen osakkuusyhtiösakkeiden tasearvo	5
+ osakkuusyhtiösakkeiden mynnistä saatu myyntivoitto tuloslaskelmassa	5
- osakkuusyhtiösakkeiden mynnistä aiheutunut myyntitappio tuloslaskelmasta	0
- osakkuusyhtiösakkeiden myyntiä koskevat myyntisaamiset 31.12.	10
<u>- osakkuusyhtiösakkeiden myyntiä koskevat myyntisaamiset 1.1.</u>	<u>0</u>
= mydyt osakkuusyhtiösakkeet rahoituslaskelmaan	0

Vähemmistöosuus

Esimerkki vähemmistöosuudesta tase-erän muutoksen perusteella:

+ vähemmistön osuus taseessa 31.12.	24
- vähemmistön osuus taseessa 1.1.	10
- vähemmistön osuus tilikauden voitosta	5
+ vähemmistön osuus tilikauden tappiosta	0
+/- vähemmistön osuus muuntoerosta	0
<u>- vähemmistön osuus muista pääoman muutoksista</u>	<u>0</u>
= vähemmistölle maksettu osinko sekä vähemmistön osuuden muutokset johtuen osakkeiden myynnistä tai hankinnasta	9

LIITE 5**ESIMERKKI SUORAN JA EPÄSUORAN RAHOITUSLASKELMAN LAATIMISESTA**

Tuloslaskelma 1.1.-31.12.	vuosi x	vuosi x-1
LIKEVAIHTO	18.500	18.420
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys	460	500
Liiketoiminnan muut tuotot	1.360	1.150
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	13.400	12.770
Varastojen lisäys (-)/vähennys (+)	-60	+30
Ulkopuoliset palvelut	500	650
Henkilöstökulut	2.700	2.600
Poistot ja arvonalentumiset	200	180
Liiketoiminnan muut kulut	<u>2.500</u>	<u>2.800</u>

LIKEVOITTO	1.080	1.040
Korkokulut ja muut rahoituskulut	<u>-215</u>	<u>-355</u>

VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	865	685
Satunnaiset erät:		
Satunnaiset tuotot	30	110
Satunnaiset kulut	<u>-55</u>	<u>-95</u>

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA	840	700
Tilinpäätössiirrot:		
Poistoeron lisäys	-90	-80
Tuloverot		
Tilikauden verot	-260	-200
Laskennalliset verot	<u>+130</u>	<u>+50</u>

TILIKAUDEN VOITTO	<u>620</u>	<u>470</u>

Tase 31.12.

V a s t a a v a a	vuosi x	vuosi x-1
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet:		
Aineettomat oikeudet	150	150
Aineelliset hyödykkeet:		
Maa- ja vesialueet	300	300
Rakennukset ja rakennelmat	1.100	1.200
Koneet ja kalusto	<u>540</u>	<u>430</u>
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1.940	1.930
Sijoitukset:		
Osakkeet ja osuudet	180	150
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	2.400	1.880
Saamiset		
Myyntisaamiset	1.200	1.450
Siirtosaamiset	<u>140</u>	<u>150</u>
Saamiset yhteensä	1.340	1.600
Rahat ja pankkisaamiset	<u>190</u>	<u>220</u>
Vastaavaa yhteensä	<u>6.200</u>	<u>5.930</u>
V a s t a t t a v a a	vuosi x	vuosi x-1
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	400	400
Arvonkorotusrahasto	100	100
Edellisten tilikausien voitto	150	80
Tilikauden voitto	<u>620</u>	<u>470</u>
Oma pääoma yhteensä	1.270	1.050
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	210	120
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	2.250	2.380
Laskennalliset verovelat	<u>0</u>	<u>130</u>
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	2.250	2.510
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	650	600

Ostovelat	1.300	1.180
Siirtovelat	<u>520</u>	<u>470</u>
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2.470	2.250
Vastaavaa yhteensä	<u>6.200</u>	<u>5.930</u>

Toimintakertomuksesta, liitetiedoista ja tase-erittelyistä ilmenee lisäksi seuraavaa:

- Oman pääoman edellisten tilikausien voiton vähennys johtuu osingonjaosta.
- Myyntisaamiset ja ostovelat liittyvät kokonaan liiketoiminnan tuottoihin ja kuluihin.
- Siirtoveloista vuonna x johtuu palkkojen jaksottamisesta 400, korkokuluista 100 ja tuloveroista 20; vuonna x-1 puolestaan palkoista 370 ja korkokuluista 100.
- Siirtosaamiset johtuvat vakuutusmaksujen jaksottamisesta.
- Pysyvien vastaavien aineellisia hyödykkeitä on vuonna x luovutettu hintaan 1000, joka on sama kuin niiden kirjanpitoarvo.
- Satunnaiset tuotot ja kulut ovat saatuja ja annettuja konserniavustuksia.

Apulaskelmat

1. Myynnistä saadut maksut

Tuloslaskelman liikevaihto	18.500
+ Myyntisaamiset (01.01.)	+1.450
- Myyntisaamiset (31.12.)	- 1.200
= Myynnistä saadut maksut	18.750

2. Maksut liiketoiminnan kuluista

Tuloslaskelman aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot	13.400
Henkilöstökulut	2.700
Ulkopuoliset palvelut	500
Liiketoiminnan muut kulut	2.500
+ Ostovelat (01.01.)	+1.180
- Ostovelat (31.12.)	-1.300
+ Em. erien osuus siirtoveloista (01.01.)	+370
- Em. erien osuus siirtoveloista (31.12.)	-400
- Em. erien osuus siirtosaamisista (01.01.)	-150
+ Em. erien osuus siirtosaamisista (31.12.)	+140
= Maksut liiketoiminnan kuluista	18.940

3. Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten muutos

Myyntisaamiset(01.01)	+1.450
Siirtosaamiset (01.01.)	+150
Myyntisaamiset (31.12.)	-1.200
Siirtosaamiset (31.12.)	<u>-140</u>
Lyhytaikaiset korottomat liikesaamiset vähentyneet yhteensä	+260

4. Vaihto-omaisuuden muutos

Vaihto-omaisuus(01.01.)	+1.880
Vaihto-omaisuus (31.12.)	-2.400
Vaihto-omaisuus lisääntynyt yhteensä	-520

5. Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos

Ostovelat(01.01)	+1.180
Liiketoiminnan menojen osuus siirtoveloista (01.01.)	+ 370
Ostovelat (31.12.)	-1.300
Liiketoiminnan menojen osuus siirtoveloista (31.12.)	- 400
Lyhytaikaiset korottomat velat lisääntyneet yhteensä	+ 150

6. Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

Tuloslaskelman korkokulut ja muut rahoituskulut	215
+ Em. erien osuus siirtoveloista (01.01.)	+100
- Em. erien osuus siirtoveloista (31.12.)	-100
= Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	215

7. Maksetut välittömät verot

Tuloslaskelman tuloverot, tilikauden verot	260
+ Välittömien verojen osuus siirtoveloista (01.01.)	0
- Välittömien verojen osuus siirtoveloista (31.12.)	- 20
= Maksetut välittömät verot	240

8. Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin

Tuloslaskelman poistot	200
+ Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet (31.12.)	+2.090
- Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet (01.01.)	- 2.080
+ Saadut maksut aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnistä	+1.000
= Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	1.210

9. Investoinnit muihin sijoituksiin

+ Sijoitukset lainasaamisia lukuun ottamatta (31.12.)	180
- Sijoitukset lainasaamisia lukuun ottamatta (01.01.)	- 150
= Investoinnit muihin sijoituksiin	30

10. Maksetut osingot

Edellisten tilikausien voitto (01.01.)	80
+ Tilikauden voitto (01.01.)	+470
- Edellisten tilikausien voitto (31.12.)	- 150

=	Maksetut osingot	400
---	------------------	-----

11. Konserniavustuksista aiheutunut rahavirta (netto)

Tuloslaskelman satunnaiset tuotot	30
- Tuloslaskelman satunnaiset kulut	- <u>55</u>
= Konserniavustuksista aiheutunut rahavirta (netto)	- 25

Rahoituslaskelma (suora laskelmamalli)

Liiketoiminnan rahavirta:

		<i>Tiedon lähde</i>
Myynnistä saadut maksut	+18.750	apulaskelma 1
Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut	+1.360	
Maksut liiketoiminnan kuluista	-18.940	apulaskelma 2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+1.170	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-215	apulaskelma 6
Maksetut verot	-240	<u>apulaskelma 7</u>
Liiketoiminnan rahavirta ennen satunnaisia eriä	+715	
= Liiketoiminnan rahavirta (A)	+715	

Investointien rahavirta:

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1.210	apulaskelma 8
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	+1.000	apulaskelma 8
Myönnettyt lainat	0	
Investoinnit muihin sijoituksiin	-30	apulaskelma 9
Investointien rahavirta (B)	-240	<u></u>

Rahoituksen rahavirta:

Lyhytaikaisten lainojen nostot	+50	tase
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-130	tase
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-400	apulaskelma 10
Maksetut konserniavustukset	-25	apulaskelma 11
Rahoituksen rahavirta (C)	-505	
Rahavarojen vähennys (A+B+C)	-30	
Rahavarat tilikauden alussa	220	
Rahavarat tilikauden lopussa	190	

Rahoituslaskelma (epäsuora laskelmamalli)

<i>Liiketoiminnan rahavirta:</i>		<i>Tiedon lähde</i>
<i>Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä</i>	865	<i>tuloslaskelma</i>
<i>Oikaisut:</i>		
Suunnitelman mukaiset poistot	+200	tuloslaskelma
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>+215</u>	tuloslaskelma
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	+1.280	
<i>Käyttöpääoman muutos</i>		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten vähennys	+260	apulaskelma 3
Vaihto-omaisuuden lisäys	-520	apulaskelma 4
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys	<u>+150</u>	apulaskelma 5
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+1.170	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-215	apulaskelma 6
Maksetut välittömät verot	<u>-240</u>	apulaskelma 7
Liiketoiminnan rahavirta (A)	+715	
<i>Investointien rahavirta:</i>		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1.210	apulaskelma 8
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	+1.000	apulaskelma 8
Myönnetyt lainat	0	
Investoinnit muihin sijoituksiin	<u>-30</u>	apulaskelma 9
Investointien rahavirta (B)	-240	
<i>Rahoituksen rahavirta:</i>		
Lyhytaikaisten lainojen nostot	+50	tase
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-130	tase
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-400	apulaskelma 10
Maksetut konserniavustukset	-25	apulaskelma 11
Rahoituksen rahavirta (C)	-505	
<i>Rahavarojen vähennys (A+B+C)</i>	-30	
<i>Rahavarat tilikauden alussa</i>	220	
<i>Rahavarat tilikauden lopussa</i>	190	

LIITE 6

ESIMERKKI SUORAN JA EPÄSUORAN KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN LAATIMISESTA

A-KONSERNIN KONSERNITULOSLASKELMA

(1 000 euroa)

vuosi x

LIIKEVAIHTO	102 429
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:	
Ostot tilikauden aikana	42 828
Varaston muutos	-257
Henkilöstökulut	30 571
Poistot ja arvonalentumiset:	
Aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	714
Konserniliikearvosta	857
Liiketoiminnan muut kulut:	
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	286
Muut kulut	9 429
<hr/>	
LIIKEVOITTO	18 001
Rahoitustuotot ja -kulut:	
Korkotuotot	143
Osinkotuotot	429
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	571
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-2 179
Kurssierot	-71
<hr/>	
VOITTO ENNEN SATUNNAISERIÄ, TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	16 894
Vähemmistön osuus	-2 286
Tuloverot	
Tilikauden verot	-4 286
Laskennalliset verot	-2 143
<hr/>	
TILIKAUDEN VOITTO	8 179

A - KONSERNIN KONSERNITASE**(1 000 euroa)****V a s t a a v a a****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet:

Konserniliikearvo

vuosi x   vuosi x-1   muutos

6 372   6 429   -57

Aineelliset hyödykkeet

43 384   42 886   498

Sijoitukset

Osakkuusyrityksen arvo konsernitaseessa

8 286   8 000   286

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

7 286   6 429   857

Saamiset:

Myyntisaamiset

8 686   7 686   1 000

Siirtosaamiset

43   29   14

Saamiset yhteensä

8 729   7 714   1 014

Rahat ja pankkisaamiset

14 815   5 143   9 672

Vastaavaa yhteensä

88 872   76 600   12 272

V a s t a t t a v a a**OMA PÄÄOMA**

Osakepääoma

5 000   4 286   714

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

8 000   5 714   2 286

Edellisten tilikausien voitto

24 586   23 258   1 328

Tilikauden voitto

8 179   1 671   6 508

Oma pääoma yhteensä

45 765   34 929   10 836

VÄHEMMISTÖOSUUS

3 214   1 071   2 143

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma:

Lainat rahoituslaitoksilta

22 293   27 571   -5 278

Laskennalliset verovelat

5 429   3 286   2 143

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä

27 722   30 857   -3 135

Lyhytaikainen vieras pääoma:

Lainat rahoituslaitoksilta

3 571   2 429   1 143

Ostovelat

7 071   5 571   1 500

Siirtovelat

1 529   1 743   -214

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä

12 171   9 743   2 428

Vastattavaa yhteensä

88 872   76 601   12 272

Lisätiedot

- (1) Bruttomyyntitulot aineellisten hyödykkeitten myynnistä olivat 1 400 t€.
- (2) Maksetut verot johtuvat kokonaisuudessaan liiketoiminnasta.
- (3) Kurssitappio (71 t€) johtuu valuuttamääräisistä ostoveloista vuoden x lopussa.
Edellinen tilinpäätös ei sisältänyt ostovelkojen valuuttamääräisiä eriä. Kaikki ostovelat liittyvät liiketoiminnan kuluihin.
- (4) Siirtosaamisiin sisältyy ainoastaan korkotuottoihin liittyviä saamisia.
- (5) Siirtovelat muodostuvat seuraavista eristä:

	vuosi x	vuosi x-1	muutos
Korkovelat	386	529	-143
Verovelat	357	714	-357
Muut siirtovelat	786	500	285
Siirtovelat yhteensä	1 529	1 743	-215

- (6) Taseen omaan pääomaan sisältyvät muuntoerot johtuvat olennaisilta osin ulkomaisen tytäryrityksen aineellisista hyödykkeistä. Taseen edellisten tilikausien voittovaroihin sisältyy muuntoeroa seuraavasti:

	vuosi x	vuosi x-1	muutos
Muuntoero	43	29	14

- (7) A Oy hankki vuoden aikana suomalaisen yrityksen B Oy:n koko osakekannan. Hankintahinta oli 3 600 t€, josta 1 400 t€ maksettiin A Oy:n osakkeilla sen toteuttaman osakeannin kautta ja loppu kaappasummasta 2 200 t€ maksettiin rahana.

B Oy:n varojen ja velkojen kirjanpitoarvot olivat hankintahetkellä seuraavat:

aineelliset hyödykkeet	1 700	t€
myyntisaamiset	800	t€
vaihto-omaisuus	600	t€
rahavarat	400	t€
- ostovelat	-700	t€
Hankitut nettovarat yhteensä	2 800	t€

Esimerkissä on katsottu, että B Oy:n hankintahetken kirjanpidon tasearvot vastaavat käypiä arvoja eikä sisäisen omistuksen eliminoinnin yhteydessä muodostunutta konserniaktiivaa ole kohdistettu hankitun tytäryrityksen tase-erille, vaan konserniero on käsitelty konserniliikearvona.

- (8) Tytäryrityshankinnan yhteydessä toteutetun osakeannin lisäksi A Oy toteutti toisen osakeannin. Toinen osakeanti maksettiin rahana.

- (9) A Oy nosti uusia pitkäaikaisia lainoja 7,650 t€ vuoden x lopussa.
Lyhytaikaisia lainoja on maksettu takaisin maksusuunnitelman mukaan.
Tytäryrityksen pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin lisäksi alkuperäisestä maksusuunnitelmasta poiketen keväällä vuonna x.

- (10) Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyltä osakkuusyritykseltä saatiin osinkoja 286 t€.

- (11) Vuoden x toukokuussa tytäryritykset maksoivat osinkoja emoyritykselle 500 t€ ja vähemmistöosakkaille 143 t€. Vähemmistöosakkaiden omistususuuksissa ei tapahtunut muutoksia vuonna x. Emoyritys jakoi osinkoa 357 t€.

- (12) Kaikki siirtosaamiset johtuvat korkotuotoista

Rahoituslaskelman laadintaan liittyvät taustatiedot

- (1) Maksetut verot esitetään liiketoiminnan rahavirrassa.
- (2) Muuntoerot otetaan huomioon investointien rahavirrassa.
- (3) Saadut osingot ja korot esitetään investointien rahavirrassa ja maksetut korot liiketoiminnan rahavirrassa.
- (4) Maksetut osingot esitetään rahoituksen rahavirrassa.

A-konsernin rahoituslaskelman apulaskelmat

Suoran rahoituslaskelman apulaskelmat

(1) Suora rahoituslaskelma: Myynnistä saadut maksut

Tuloslaskelman liikevaihto	102 429	t€
Liikevaihtoa koskevat myyntisaamiset vuosi x-1	7 686	t€
Liikevaihtoa koskevat myyntisaamiset vuosi x	-8 686	t€
Tytäryrityksen hankinnasta johtuva myyntisaamisten lisäys	800	t€
Myynnistä saadut maksut	102 229	t€

(2) Suora rahoituslaskelma: Maksut liiketoiminnan kuluista

Tuloslaskelman ostot	-42 828	t€
Tuloslaskelman henkilöstökulut	-30 571	t€
Tuloslaskelman muut kulut	-9 429	t€
Em. kuluja koskevat ostovelat vuosi x-1	-5 571	t€
Em. kuluja koskevat ostovelat vuosi x	7 071	t€
Em. kuluja koskevat siirtovelat vuosi x-1	-500	t€
Em. kuluja koskevat siirtovelat vuosi x-1	786	t€
Tytäryrityksen hankinnasta johtuva ostovelkojen lisäys	-700	t€
Realisoitumaton ostovelkojen kurssiero	-71	t€
Maksut liiketoiminnan kuluista	-81 813	t€

Epäsuoran rahoituslaskelman apulaskelmat

(3) Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten muutos

<u>Myyntisaamiset:</u>		
Myyntisaamiset vuosi x-1	7 686	t€
Myyntisaamiset vuosi x	8 686	t€
Myyntisaamiset lisääntyneet yhteensä	1 000	t€
josta ei-rahamääräisiä muutoksia:		
Tytäryrityksen hankinnasta johtuva lisäys	-800	t€
Käyttöpääoman muutos (korottomien liikesaamisten lisäys)	200	t€

(4) Vaihto-omaisuuden muutos

Vaihto-omaisuus:

Vaihto-omaisuus vuosi x-1	6 429	t€
Vaihto-omaisuus vuosi x	7 286	t€
Vaihto-omaisuus lisääntynyt yhteensä	857	t€
josta ei-rahamääräisiä muutoksia:		
Tytäryrityksen hankinnasta johtuva lisäys	-600	t€
Käyttöpääoman muutos (Vaihto-omaisuuden lisäys)	257	t€

(5) Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos

Ostovelat:

Ostovelat vuosi x-1	5 571	t€
Ostovelat vuosi x	7 071	t€
Ostovelat lisääntyneet taseessa yhteensä	1 500	t€
josta ei rahamääräisiä muutoksia:		
Tytäryrityksen hankinnasta johtuva lisäys	-700	t€
Realisoitumaton ostovelkojen kurssiero	-71	t€
Ostovelkojen rahamääräinen lisäys yhteensä	729	t€

Siirtovelat:

Siirtovelat vuosi x-1	500	t€
Siirtovelat vuosi x	786	t€
Siirtovelat lisääntyneet taseessa yhteensä	286	t€
Käyttöpääoman muutos yhteensä (korottomien velkojen lisäys)	1 015	t€

Suoran ja epäsuoran rahoituslaskelman apulaskelmat

(6) Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet:

Tase vuosi x-1	42 886	t€
Aineellisten hyödykkeitten bruttomyyntituotot	-1 400	t€
Aineellisten hyödykkeitten myyntitappiot	-286	t€
Aineellisten hyödykkeitten poistot	-714	t€
Hankitun tytäryhtiön aineelliset hyödykkeet	1 700	t€
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	1 186	t€
Muuntoeron muutos	14	t€
Tase vuosi x-1	43 386	t€

Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin esitetetään investointien rahavirrassa.

(7) Tilikaudella hankitun tytäryrityksen käsittely

Tytäryrityksen hankinta:

Hankintahinta:

Vastikkeena osakkeita	1 400	t€
Vastikkeena rahaa	2 200	t€
Hankintahinta yhteensä	3 600	t€
- Hankitut nettovarot yhteensä (tytäryrityksen opo)	-2 800	t€
Konserniliikearvo tytäryrityksen hankinnasta	800	t€

Konserniliikearvo taseessa yhteensä:

Tase vuosi x-1	6 429	t€
+ Tytäryrityksen hankinnasta johtuva konserniliikearvon lisäys (hankintahinta 3 600 t€ - hankitut nettovarot 2 800 t€)	800	t€
- Konserniliikearvon poistot yhteensä kaikista tytäryrityksistä	-857	t€
Tase vuosi x	6 372	t€

Ostetun tytäryrityksen hankintahetken tase tulee ottaa huomioon rakennemuutoksena, jotta saadaan konsernitaseen todelliset muutokset.

Ostetun tytäryrityksen tase-erät on otettu huomioon suoran rahoituslaskelman apulaskelmissa nr. 1-2 ja epäsuoran rahoituslaskelman apulaskelmissa nr. 1-3 sekä suoran ja epäsuoran rahoituslaskelman apulaskelmissa nr. 1 ja 9.

Tytäryrityksestä rahana maksettu hankintahinta (brutto)	2 200	t€
- Tytäryrityksen hankintahetken rahavarat	-400	t€
Tytäryrityksestä rahana maksettu kauppahinta (netto)	1 800	t€

Tytäryrityksen rahana maksettu hankintahinta esitetään investointien rahavirrassa.

(8) Osakeantien käsittely

Osakepääoma ja ylikurssirahasto:

Tase vuosi x-1 (4 286 + 5 714)	10 000	t€
+ Osakeanti 1 (tytäryrityksen hankinta)	1 400	t€
+ Osakeanti 2 (maksullinen osakeanti)	1 600	t€
Tase vuosi x (5 000 + 8 000)	13 000	t€

Emoyrityksen maksullinen osakeanti esitetään rahoituksen rahavirrassa.

(9) Pitkääikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut

<u>Lainat rahoituslaitoksilta:</u>	Pitkääikaiset	Lyhytaikaiset	
Tase vuosi x-1	27 571	2 429	t€
Lainoja nostettu (lisätiedon mukaan)	7 650		t€
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksu suunnitelman mukaan (=lyhytaikaiset lainat vuonna x-1)		-2429	t€
Seuraavan vuoden lyhennysten siirto (ei kassa-vaikutusta)	-3 571	3571	t€
Pitkääikaisten lainojen takaisinmaksu alkuperäisestä maksusuunnitelmasta poiketen	-9 357		t€
Tase vuosi x-1	22 293	3 571	t€

Pitkääikaisten lainojen takaisinmaksut yhteensä 2 429 t€ + 9 357 t€ = 11 786 t€

(10) Konsernin voittovarojen muutos

<u>Voittovarot:</u>		
Tase vuosi x-1 (23 229 + 1 671)	24 900	t€
Konsernin tulos vuonna x	8 179	t€
Emoyrityksen maksama osinko	-357	t€
Tase vuosi x (24 543 + 8 179)	32 722	t€

(11) Osakkuusyrittösohkeiden arvon muutos

<u>Osakkuusyrittösohkeet:</u>		
Osakkuusyrittösohkeet taseessa vuosi x-1	8 000	t€
Emoyrityksen saamat osingot osakkuusyrittösohkeeltä (konsernituloslaskelmassa eliminoitu per osinkotuotot an osakkuusyrittösohkeet)	-286	t€
Osuus osakkuusyrittösohkeiden tuloksesta vuonna x	571	t€
Osakkuusyrittösohkeet taseessa vuosi x-1	8 285	t€

Eli osakkuusyrittösohkeissa ei ole tapahtunut uusia hankintoja tai myyntejä.

(12) Konsernin maksamat osingot

Vähemmistöosuus:

Tase vuosi x-1	1 071	t€
Tytäryritysten maksamat osingot vähemmistöosakkaille	-143	t€
Osuus tuloksesta (=konsernituloslaskelma)	2 286	t€
Tase vuosi x-1	3 214	t€

Emoyrityksen saamat osinkotuotot tytäryrityksiltä (500 t€) on eliminoitu konsernituloslaskelmassa ja palautettu konsernin edellisten tilikausien voittovaroihin eikä niillä ole vaikutusta konsernin rahoituslaskelmaan.

Yhteenveto konsernin maksamista osingoista:

Maksettu osinkoa tytäryritysten vähemmistöille	-143	t€
Maksettu osinkoa emoyrityksen osakkaille	-357	t€
Maksetut osingot konsernirahoituslaskelmassa	-500	t€

(13) Saadut osingot ja korot sekä maksetut korot

a) Saadut osingot investoinneista:

Tuloslaskelman mukaan osinkotuotot (konsernin ulkop.)	429	t€
Osakkuusyritykseltä saadut osingot	286	t€
Saadut osingot (esitetään investointien rahavirrassa)	715	t€

b) Saadut korot investoinneista:

Siirtosaamiset/korkosaamiset vuosi x-1	29	t€
Korkotuotot tuloslaskelmassa	143	t€
joista saamatta (siirtosaamisissa vuosi x)	-43	t€
Saadut korot investoinneista (esitetään investointien rahavirrassa)	129	t€

c) Maksetut korot liiketoiminnasta:

Siirtovelat / korkovelat vuosi x-1	-529	t€
Korkokulut tuloslaskelmassa	-2 179	t€
joista maksamatta (siirtoveloissa vuosi x)	386	t€
Maksetut korot (esitetään liiketoiminnan rahavirrassa)	-2 322	t€

(14) Maksetut verot Maksetut verot liiketoiminnasta:

Siirtovelat / verovelat vuosi x-1	-714	t€
Tilikauden verot tuloslaskelmassa yhteensä	-4 286	t€
joista maksamatta (siirtoveloissa vuosi x)	357	t€
	-4 643	t€

Laskennalliset verot:

Laskennalliset verovelat vuosi x-1	3 286	t€
Laskennallisten verovelkojen muutos taseessa	2 143	t€
Laskennalliset verovelat vuosi x-1	5 429	t€ = tuloslaskelma

(15) Rahavarojen muutos

	<u>vuosi x</u>	<u>vuosi x-1</u>	<u>muutos</u>
Rahavarat	14 815	5 143	9 672 t€

**A-KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA X
(SUORA LASKELMAMALLI)**

Tiedon lähde

Liiketoiminnan rahavirta:

Myynnistä saadut maksut	102 229	apulaskelma 1
Maksut liiketoiminnan kuluista	-81 813	apulaskelma 2
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	20 416	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-2 322	apulaskelma 13c
Maksetut välittömät verot	-4 643	apulaskelma 14

Liiketoiminnan rahavirta (A) 13 451

Investointien rahavirta:

Investoinnit aineellisiin (ja aineettomiin) hyödykkeisiin	-1 186	apulaskelma 6
Tytäryrityksen hankinta vähennettynä sen hankintahetken rahavaroilla	-1 800	apulaskelma 7
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	1 400	lisätiedot 1
Saadut korot investoinneista	129	apulaskelma 13b
Saadut osingot investoinneista	715	apulaskelma 13a

Investointien rahavirta (B) -742

Rahoituksen rahavirta:

Maksullinen osakeanti	1 600	apulaskelma 8
Pitkäaikaisten lainojen nostot	7 650	lisätiedot 9
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-11 787	apulaskelma 9
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-500	apulaskelma 12

Rahoituksen rahavirta (C) -3 037

Rahavarojen muutos (+ lisäys, - vähennys) (A+B+C)	9 672	apulaskelma 15
Rahavarat tilikauden alussa	-5 143	
Rahavarat tilikauden lopussa	-14 815	

**A-KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA VUODELTA X
(EPÄSUORA LASKELMAMALLI)**

Tiedon lähde

Liiketoiminnan rahavirta:

<i>Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä</i>	16 894	tuloslaskelma
<i>Oikaisut:</i>		
Suunnitelman mukaiset poistot	714	tuloslaskelma
Konserniliikearvon poistot	857	tuloslaskelma
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	71	lisätiedot 3
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		
Rahoitustuotot- ja kulut	1 607	tuloslaskelma
<i>Muut oikaisut:</i>		
Aineellisten hyödykkeiden myyntitappiot	286	tuloslaskelma
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	-571	tuloslaskelma
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	19 858	
 <i>Käyttöpääoman muutos:</i>		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys	-200	apulaskelma 3
Vaihto-omaisuuden lisäys	-257	apulaskelma 4
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys	1 015	apulaskelma 5
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	20 416	
 Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-2 322	apulaskelma 13c
Maksetut välittömät verot	-4 643	apulaskelma 14

Liiketoiminnan rahavirta (A)

13 451

Investointien rahavirta:

Investoinnit aineellisiin (ja aineettomiin) hyödykkeisiin	-1 186	apulaskelma 6
Tytäryrityksen hankinta vähennettynä sen hankintahetken rahavaroilla	-1 800	apulaskelma 7
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	1 400	lisätiedot 1
Saadut korot investoinneista	129	apulaskelma 13b
Saadut osingot investoinneista	715	apulaskelma 13a

Investointien rahavirta (B)

-742

Rahoituksen rahavirta:

Maksullinen osakeanti	1 600	apulaskelma 8
Pitkäaikaisten lainojen nostot	7 650	lisätiedot 9
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-11 787	apulaskelma 9
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-500	apulaskelma 12

Rahoituksen rahavirta (C)

-3 037

Rahavarojen muutos (+ lisäys, - vähennys)	(A+B+C)	9 672	apulaskelma 15
Rahavarat tilikauden alussa		-5 143	
Rahavarat tilikauden lopussa		-14 815	